

הטענה המרכזית:

שיטת הסיניוריטי מהווה כלל בלתי כתוב, על פיו ימונה לתפקיד נשיא בהמ"ש העליון והמשנה לו השופט הוותיק ביותר מבין השופטים המכהנים בבהמ"ש העליון. סוזי נבות, במאמרה, טוענת כי כלל הסיניוריטי משקף עמדה חוקתית ראויה, תורם ליציבותו של בהמ"ש העליון, משמר את עצמאותו ומגשים באופן הטוב ביותר את עקרון אי התלות השיפוטית המהווה עקרון יסוד של שיטת המשפט בישראל – כל זאת ע"י נטרול התלות בגורמים פוליטיים והחשש מאובדן משרתו של השופט לאחר היבחרו.¹

הטענה העצמאית:

מבחינת היותו של המנהג טוב ורציונלי, אכן ישנם יתרונות ניכרים לשיטת הסיניוריטי. שיטה זו, כפי שטענה כותבת המאמר, מאפשרת לייצר תחושת יציבות וביטחון בקרב האזרחים במערכת המשפט – זאת בכך שוותק לרוב מתפרש בעיני אנשים כמקצועיות וידענות בתחום העיסוק של אותו שופט. אדם אשר עוסק זמן רב בתחום מסוים, או זמן רב יותר מעמיתיו (לצורך העניין שופטי בהמ"ש העליון), צבר, בחלוף השנים, ניסיון בשבתו על כס השיפוט – הוא התמודד עם תיקים רבים שעסקו בתחומים רבים ושונים, עם פתרון בעיות וסוגיות משפטיות רבות אשר בעקבותיהם חקר, למד והתמקצע בתחומים ענפים וחשובים. על כן, מבחינה רציונלית, רעיון מינויו של וותיק השופטים בבהמ"ש העליון כנשיא בהמ"ש, בהתחשבות בתחומי האחריות המוענקים לו ומידת השפעתו על מערכת המשפט בכללותה, נושא בתוכו הגיון רב – אדם אשר על כתפיו מונחת אחריות מעין זו צריך, וראוי שיהיה בקיא ומקצועי בתחומים רחבים במערכת המשפט ככל שניתן. מינויו של וותיק השופטים מאפשר לנו, כחברה, לוודא שאכן האדם שמונה לכס נשיא בהמ"ש העליון הוא אדם בעל הניסיון רב הן בתחום המשפטי והן כשופט בבהמ"ש העליון אשר, בין היתר, אמון על תפקודו כראוי.

עם זאת, שיטת הסיניוריטי אינה נקייה מחסרונות – בהבטחת תפקידו של השופט עד הגיעו לגיל שבעים ובשימור ההמשכיות, יתכן ואנו גוזרים על מערכת המשפט גורל של שופטים, ובכלל זאת נשיאי בהמ"ש, מקובעים לגישות העבר, זאת במקום לאפשר כניסתם של שופטים צעירים יותר, בעלי זווית ראייה משפטית עדכנית, שתאפשר את הסתגלותה של המערכת לעידן המודרני ושיקוף המצב החברתי כמו שהוא היום. כאמור, לנשיא בהמ"ש העליון השפעה רבה על מערכת המשפט בכללותה, וכפועל יוצר מכך, על החברה – על כן, מן הראוי שהשופט הנושא בתפקיד זה יהיה מעורה בהשקפה החברתית הנהוגה ויתחשב בה הן בפסיקותיו והן במסגרת סמכויותיו כנשיא. בנוסף, בהבטחת כיסאו של השופט עד לגיל פרישתו, ובמינויו של וותיק השופטים כנשיא, אנו עשויים להיתקל בנטילת כוח לידיו של בהמ"ש, בשל תחושת ביטחון זו, נטילה שתפגע בעקרון הפרדת הרשויות ותוביל את בהמ"ש לראות עצמו בראש פירמידת הרשויות במקום כשווה להן.

לדעתי, חסרונותיה של שיטת הסיניוריטי עולות על יתרונותיה. חסרונות אלו עשויות לפגוע באמון הציבור במערכת השיפוט בארץ ולפגוע בעקרון הפרדת הרשויות – אלו עקרונות שעומדים בבסיס לגיטימיות השיטה ועשויים לחתור תחתיה. בנוסף, מקצועיות וניסיון בתחום המשפט, ולא בהכרח

¹ סוזי נבות, "שיטת הסיניוריטי כמוסכמה חוקתית" **ICON-S Blog** (2017)

תחום השיפוט, הוא אינו דבר שניתן למצוא רק בתחומי בהמ"ש העליון, אלא אף ניתן להבחין בכך בקרב העוסקים במלאכה מחוץ לכותלי בהמ"ש. זאת ועוד, ניסיון בתחום השיפוט אינו חיובי בהכרח – הוא עשוי לייצר קיבוע מחשבתי שאינו רצוי, ובמתן אפשרות לכניסתם של עיניים חדשות למערכת, שיאפשרו יישום התפיסה החברתית הנוהגת לתוך המערכת השיפוטית, עשויים אנו לאפשר ליותר אנשים בקרב הציבור להזדהות עם מערכת זו ולראות בה כלי רלוונטי לפתרון סכסוכיהם.